

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ГІТАРА (ФАХОВИЙ)»
5–9 КЛАСИ
ДЛЯ МУЗИЧНИХ ЛЦЕЇВ**

*Рекомендовано науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1 від «03» квітня 2026 р.*

**Укладач модельної навчальної програми
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ГІТАРА (ФАХОВИЙ)»:**

ДРОЗДОВА доцентка кафедри виконавських дисциплін №2, викладачка
Олена коледжу Київської муніципальної академії
Олегівна музики імені Р. М. Глієра, спеціалістка вищої категорії,
викладачка-методистка, кандидатка мистецтвознавства,
членкиня Національної всеукраїнської музичної спілки

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ГІТАРА (ФАХОВИЙ)» для 5–9 класів (далі – *модельна навчальна програма*) розроблена для учнів музичних ліцеїв з урахуванням вимог, передбачених Стандартом початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 29.07.2024 № 524) та Типовою освітньою програмою для 1–9 класів музичних ліцеїв (наказ Міністерства культури України від 29.08.2024 № 616).

Змістом навчального предмета є система теоретичних знань та практичних вмінь, яка забезпечить оволодіння *навичками гри на гітарі учнями інструментальних відділів*. Опанування модельної навчальної програми спрямовано на формування в учнів початкових навичок гри на гітарі як фахових мистецьких компетентностей, достатніх для продовження навчання на наступному рівні мистецької освіти.

Мета вивчення навчального предмета «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ГІТАРА (ФАХОВИЙ)» – розвиток фахових компетентностей початкового рівня, а саме:

1) виконавська компетентність: здатність виконувати сольно, зокрема публічно, інтерпретувати музичні твори відповідної складності, провадити самостійно репетиційний процес;

2) музична теоретико-практична компетентність: розвиток музичного слуху, пам'яті, інтелекту – здатність інтонувати, розпізнавати, структурувати, аналізувати, систематизувати, відтворювати, моделювати музичні побудови, здатність практично застосовувати комплекс знань, умінь та навичок з музично-теоретичних предметів;

3) музично-історична компетентність: розуміти, розпізнавати, називати, характеризувати засоби музичної виразності, жанри, форми творів народної та академічної музики, форми та види музичного виконавства.

Відповідно до Стандарту початкової музичної освіти навчальний предмет «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ГІТАРА (ФАХОВИЙ)» передбачає *формування естетичного досвіду та ціннісних орієнтацій* учня / учениці у процесі його / її активної навчальної музичної діяльності.

Мета навчання досягається через реалізацію таких **завдань**:

- виявлення і розвиток творчого потенціалу учня;
- формування спеціалізованих знань, умінь, навичок, розуміння та ставлення;
- становлення та розвиток ігрового (виконавського) апарату;
- розвиток художньо-образного мислення, музичного інтелекту та музикальності;
- розвиток артистичності та сценічної стабільності;
- виховання навичок самоорганізації та самостійної роботи, розвиток навичок самооцінювання в процесі самостійних занять;

– формування мотивації до систематичного розширення культурного світогляду, фахової творчості, спрямованості на постійне фахове самовдосконалення.

Компетентності, які мають бути сформовані:

Виконавська компетентність:

Знати:

1. Музичні тексти творів навчального репертуару.
2. Спектр виконавських (технічних) прийомів гри.
3. Форми, жанри музичних творів.
4. Правила артикуляції та голосоведення.
5. Особливості виконання поліфонічних творів та творів великої форми.

Уміти:

1. Відтворювати та інтерпретувати музичні твори відповідно до їх стильових та жанрових особливостей.
2. Дотримуватися під час виконання визначених в музичному тексті вимог до звуковедення, темпів, агогіки та інших засобів музичної виразності.
3. Читати з листа тексти програмних творів.
4. Самостійно розбирати та опрацьовувати програмні музичні твори.
5. Впевнено поводитися на сцені.
6. Застосовувати всі можливі засоби музичної виразності для донесення до слухача художньо-образного змісту виконуваного музичного твору.
7. Виявляти, аналізувати причини власних виконавських проблем.

Мати навички:

1. Технічного виконання програмних творів.
2. Точного застосування штрихів, звукових градацій, темпових змін та образно-емоційних прийомів відповідно до нотного тексту під час виконавства.
3. Слухового контролю в самостійній репетиційній роботі.
4. Самостійного розбору музичних творів з дотриманням аплікатурних, штрихових та стильових вимог.

Розуміти:

1. Жанрові та стильові особливості програмних творів.
2. Нотний запис як систему, що фіксує неабсолютні засоби музичної виразності, які можуть різнитися у творах різних композиторів, епох або жанрів.
3. Можливості виконавської інтерпретації музичних творів.
4. Можливості власного виконавського поступу та свої виконавські перспективи.
5. Способи подолання власних виконавських труднощів.
6. Необхідність подальшого навчання на наступному рівні мистецької освіти.

Ставлення:

1. Проявляє ініціативу щодо власної виконавської активності.
2. Співпрацює з викладачем задля досягнення власних результатів навчання та навчального прогресу.
3. Усвідомлює себе представником професійного музичного середовища.

Музична теоретико-практична компетентність:

Знати:

1. Основні музично-теоретичні поняття та явища, відповідно до змісту навчального предмета.
2. Норми нотного письма.
3. Будову музичної тканини на рівні музичної фонетики (музичний звук і типи співзвуч, їхню класифікацію, структуру, властивості, вживання).
4. Будову музичної тканини на рівні елементарної музичної морфології (звукоряди, строї, види ладової, тональної, метричної, ритмічної організації музичних звуків).
5. Будову музичної тканини на рівні елементарного музичного синтаксису, принципи утворення різних музичних побудов, визначення форм (видів періоду, його складових елементів, простих і складних 2 – 3 частинних форм, рондо, варіацій, сонатної форми).

Уміти:

1. Простежувати використання та класифікувати певні фонетичні та морфологічні елементи музичної тканини (ладів, звукорядів тональностей, співзвучь та їхніх сполучень тощо) та елементи музичного синтаксису у музичних зразках, розрізняти графічні схеми основних музичних форм.
2. Оперувати вивченою музичною термінологією.

Мати навички:

1. Чистоти інтонування під час виконання музичних текстів.
2. Елементарного гармонічного аналізу музичних побудов визначеної модельною навчальною програмою складності.
3. Визначення структурних елементів музичної тканини твору на рівні її фонетичної, морфологічної будови, синтаксису.

Розуміти:

1. Необхідність застосування елементарного логічно-аналітичного осмислення вивчених музичних творів на рівні елементів музичної мови, будови музичної тканини, музичного синтаксису.
2. Важливість музично-теоретичних знань та умінь для роботи з творами при формуванні виконавської компетентності.
3. Музику як вид мистецтва з особливою музичною мовою та її складовими; основи музичних форм як виразу структури музичних творів.
4. Можливості застосування засвоєних теоретично-практичних знань та навичок у своїй творчій діяльності.

Ставлення:

1. Позитивно і творчо підходить до використання музично-теоретичних знань, умінь і навичок як інструментарію у своїй практичній діяльності.
2. Бути зацікавленим/ною у теоретичному аналізі музичних творів з метою їх якісного виконання.
3. Формулює та обґрунтовує ціннісне ставлення до музичних явищ з урахуванням набутого досвіду.

Музично-історична компетентність:

Знати:

1. Визначальні ознаки музичного мистецтва на рівні видів, родів, жанрів, музичних форм та засобів їх втілення; основні епохи українського та світового музичного мистецтва відповідно до змісту навчального репертуару.

Уміти:

1. Вербально характеризувати музичні твори, здійснювати огляд епохи, життєтворчості композиторів з доцільним і правильним застосуванням музично-історичної термінології.

2. Ілюструвати голосом фрагменти музичних творів, що вивчені за програмою або опановані самостійно.

3. Співвідносити, проводити паралелі, аргументувати приналежність і характерні риси творів із власних виконавських програм з фахового інструмента з відповідним навчальним матеріалом музично-історичного напрямку.

Мати навички:

1. Різних стратегій слухання (аудіювання) музичного твору з нотним текстом і без нього.

Розуміти:

1. Провідні стильові особливості музики різних епох та їх лінійну послідовність у межах опанованого змісту навчання (програмовим вимогам).

2. Співвідношення типових ознак жанрів та варіантів їхнього втілення у конкретних музичних творах.

3. Необхідність музично-історичних знань, умінь та навичок для власної виконавської та іншої творчої діяльності.

Ставлення:

1. Здійснює оцінні спостереження та висловлює свою думку щодо вивчених / прослуханих музичних творів.

2. Усвідомлює гітарну українську музику та українську музичну спадщину як самодостатній складник світової музичної культури.

3. Аргументує індивідуальні вподобання серед музичних творів, що є прикладами певних музичних жанрів, творчості композиторів, стилів, мистецьких епох.

4. Усвідомлює важливість формування індивідуальної слухацької траєкторії і збагачення мистецького світогляду для становлення себе як музиканта.

5. Формує власну слухацьку траєкторію задля збагачення мистецького світогляду та становлення себе як музиканта.

Підходи та принципи навчання. Нормативний зміст навчальної модельної програми базується на принципах національної спрямованості та діяльнісному пізнанні українського мистецтва як значущого, різноманітного та унікального за змістом і формами феномену, на елементах визнаних світових гітарних шкіл (Д. Агуадо, М. Каркассі, Ф. Сор, Ф. Таррега, Е. Пухоль, А. Сеговія, Ч. Дункан) та доробку і традиціях української гітарної школи (Я. Пухальський, К. Смага, В. Козлін, М. Михайленко, О. Ходаковський, В. Доценко тощо). Навчання гітарному звукоутворенню засновується на

поступовому опануванні способів, прийомів гри, що спираються на базові методичні позиції авторських шкіл. Здатність аналізувати та систематизувати наявний та власний викладацький досвід, документувати результати роботи надає можливість викладачам розробляти авторські методичні підходи в межах освітнього процесу. Розробка методів може ґрунтуватися на принципах цілісності, структурності, функціональної визначеності, зворотного зв'язку, художньо-діяльнісного підходу, педагогічному стимулюванні пізнавального інтересу.

З метою удосконалення навчального процесу в модельній навчальній програмі регламентовано застосовування різноманітних за формами та змістом **методів навчання:**

– *формами* – пояснювально-ілюстративного, спонукально-аналітичного, самостійно-творчого;

– *змістовною наповненістю* – слухового, рухового, образно-асоціативного (художнього) тощо.

З огляду на те, що модельна навчальна програма реалізує частину обов'язкових результатів навчання Стандарту початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (виконавська, музична теоретико-практична, музично-історична компетентності), її зміст пов'язаний із застосуванням під час навчання результатів модельних навчальних програм з таких навчальних предметів: «Сольфеджіо», «Українська музика», «Світова музика». Успішне опанування компетенціями гри на гітарі має глибоко інтегруватися з результатами знань, вмінь, навичок, розуміння та ставлення циклу музично-теоретичних предметів.

Модельна навчальна програма включає орієнтовну послідовність досягнення навчальних цілей, вимоги до обов'язкових очікуваних результатів навчання, пропонований зміст навчального предмета, види навчальної діяльності для учнів 5 – 9 класів з предмета «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: ГІТАРА». Основною формою організації освітнього процесу є індивідуальне заняття у формі *уроку*.

Програму навчального репертуару здобувача освіти слід komponувати з *різностильових творів* (доби Ренесансу або Бароко, Класицизму або Романтизму, сучасних музичних напрямів (блюз, джаз, фінгерстайл, поп, рок тощо) на основі класичних виконавських способів і форм. Рекомендовано включати до програми твори українських композиторів або обробки українського мелосу.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

5 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
Відтворює різні ритмічні малюнки (дуолі, тріолі, квартолі, квінтолі) в одному метрі на базі гам до 3-х знаків.	Удосконалення гри різними ритмічними малюнками (дуолі, тріолі, квартолі, квінтолі) на базі гам до 3-х знаків*.	<i>Напрацювання</i> гамоподібної техніки. <i>Вивчення</i> мажорних та мінорних гам, дотримуючись одного темпу та точності акцентування ритмічного малюнку.
Вміє самостійно аналізувати аплікатуру фрагментів тексту, що визначає викладач. Орієнтується у визначенні доступних варіантів аплікатури.	Основні принципи роботи з аплікатурою.	<i>Розбір тексту, аналіз</i> можливих і виокремлення найкращого варіанту аплікатури фрагментів тексту.
Володіє різновидами атаки звука під час виконання прийому <i>tirando</i> відповідно до характеру, динаміки, фактури твору.	Техніка виконання різновидів атаки звука на <i>tirando</i> .	<i>Пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація прийомів гри, зразків технічно складних фрагментів, штрихів та відповідності якості звуковидобування в них викладачем, виконання вправ, контроль якості звука та ритмічно-штрихової єдності, впровадження освоєних прийомів у виконання творів. Робота з метрономом.</i>
Виконує технічно та зв'язно, контролює м'язову напругу, якість звука, скоординованість роботи рук.	Вдосконалення технічної сторони виконання: гра у швидких темпах зі збереженням якості звуковидобування, чистоти звука, ритмічно-штрихової єдності ведення.	
Тактильно відчуває та використовує всі зони першого пальця в <i>barre</i> .	Опрацювання прийому <i>barre</i> із а діянням всіх зон першого пальця на базі вправ.	
Контролює рівень напруги ігрового апарату під час виконання прийому гри <i>arpeggio</i> у швидкому темпі.	Удосконалення прийому гри <i>arpeggio</i> у швидкому темпі.	
Грає та виразно показує прийоми гри <i>glissando</i> , <i>vibrato</i> , натуральний флажолет.	Опанування прийомів гри <i>glissando</i> , <i>vibrato</i> , натуральний флажолет.	
Агогічно вибудовує різні види <i>arpeggiato</i> .	<i>Arpeggiato</i> великим пальцем з різним кистьовим положенням, послідовним виконанням всіма пальцями.	
Контролює рівність звучання, збалансованість та легкість атаки кожного пальця правої руки під час виконання прийому <i>tremolo</i> .	Виконання прийому <i>tremolo</i> .	
Виконує музичний твір великої форми; розуміє форму твору, передає контрастні співвідношення емоційного стану, зокрема пов'язані зі зміною тонального плану.	Твір великої форми: побудова форми, тональний план.	

Уміє самостійно настроювати гітару різними способами як за допомогою тюнера, так і без нього.	Настроювання гітари	<i>Вивчення та використання всіх способів настроювання інструмента. Вміння обирати, поєднувати їх між собою.</i>
Модуль 2		
Демонструє зв'язне звуковедення під час зміни позиції лівої руки в помірному / швидкому темпі як наслідок зкоординованості виконавського апарату.	Зв'язне звуковедення під час зміни позиції лівої руки у виконанні вправ, гам та творів.	<i>Вправи на відчуття плавності та чіткості рухів лівої руки.</i>
Виконує поліфонічні твори, чує та проводить інтонаційні голосові лінії, досягає балансу голосоведення. Вміє правильно грати форшлаг, мордент, визначає їх та вміє розшифровувати.	Ускладнення поліфонічних елементів: поняття про багатоголосся, рух голосів, мелізми форшлаг, мордент.	<i>Визначення особливостей лінійного ведення голосів, виокремлення та слухання кожного голосу, поліфонічних елементів.</i>
Демонструє розуміння виконання різноманітних мелізм.	Вивчення мелізм, робота над короткою і довгою треллю, форшлагом, перекресленим і неперекресленим, коротким і довгим мордентом.	<i>Відпрацювання швидкості та чіткості виконання різновидів мелізматика.</i>
Демонструє агогіку фразування та агогічний акцент як незначне відхилення від основного темпу для досягнення музичної виразності звучання.	Агогіка, агогічний акцент у контексті фразування та стилістичних особливостей твору.	<i>Вивчення видів агогічних акцентів, втілення їх у концепцію агогіки фразування твору.</i>
Використовує засоби музичної виразності для втілення особистої інтерпретації твору.	Формування навички емоційного, виразного виконання художніх творів, вміння виявляти за допомогою динамічних і тембрових відтінків художні якості жанру.	<i>Розроблення та аналіз стратегії використання засобів музичної виразності, виявлення їх взаємозв'язків відповідно жанровим та стильовим особливостям.</i>
Читає та відтворює нотний запис тексту музичного твору.	Читання з листа.	<i>Удосконалення навичок читання нот з листа із застосуванням основних компонентів розбору нотного тексту.</i>

* Гами в поступовому русі в аплікатурі А. Сеговії або альтернативних.

Програмні вимоги до учнів 5 класу: гами до 3 знаків, 4 – 5 етюдів, 5 – 7 творів серед яких обов'язково 1 – 2 твори великої форми та твори з елементами поліфонії.

Приклад програми перевідного іспиту:

1. Й. С. Бах. Буре з першої лютневої сюїти BWV996.
2. Н. Кост. Рондолетто.
3. А. Лауро. Венеціанський вальс «El negrito».
4. М. Вігула. Веснянка op. 40.

6 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 3		
Грає гами, дотримуючись точного співвідношення ритмічних малюнків в єдиному загальному метрі.	Ускладнення ритмічних малюнків з додаванням секстолі, септолі в гамах до 4-х знаків, гами терціями.	<i>Вивчення мажорних та мінорних гам, дотримуючись одного темпу та точності акцентування ритмічного малюнку. Напрацювання гамоподібної техніки, легкості та плавності рухів лівої руки під час руху терціями.</i>
Знає та перекладає музичні терміни, які зустрічаються під час вивчення музичного матеріалу.	Загальномузична, специфічна термінологія та професійний глосарій.	<i>Вивчення музичних термінів.</i>
Аналізує фактурні особливості твору, дотримується балансу співвідношення фактурних елементів.	Опанування фактури музичного твору на етапі його розбору.	<i>Поглиблене вивчення видів фактури. Розбір, аналіз і виконання твору з урахуванням особливостей елементів фактури, будови музичної мови. Осмислення взаємодії фактурних елементів та музичних структур (мотив, фраза, речення).</i>
Орієнтується та визначає поняття мотиву та фрази, знає та вибудовує кульмінацію твору.	Формування музичного мислення: ознайомлення із законами будови музичної форми (мотив, фраза, речення, період, кульмінація).	
Чітко артикулює, вільно використовує зміни тембру, динамічні відтінки.	Робота над п'єсами, різними за складом, характером, фактурою та технікою виконання.	<i>Опрацювання, відтворення, виконання музичних творів. Публічний виступ.</i>
Відтворює та інтерпретує музичні твори відповідно до їх стильових та жанрових особливостей.	Жанрові та стильові особливості програмних творів.	<i>Визначення основних ознак стильових особливостей твору.</i>
Модуль 4		
Прагне до відповідної якості звуковидобування, відчуває та демонструє зони інтонаційної виразності, точність втілення ритмічної основи твору.	Робота над якістю звуковидобування, інтонацією, ритмом.	<i>Пояснювально-ілюстративний метод, гра вправ та гам, спрямованих на покращення якості звука. Концентрація на якості звуковидобування, звуковедення. Проспівування тематизму, слуховий контроль. Вивчення та аналіз видів поліфонії.</i>
Передає в голосоведенні особливості звучання видів поліфонії; інтонаційно відтворює різні звукові лінії завдяки постійному слуховому контролю, чує кадансові обороти та їх розв'язання.	Визначення видів поліфонії, розвиток поліфонічного слуху.	
Демонструє стилістичні ознаки сучасних форм виконання з використанням характерних прийомів <i>tapping, bend, golpe</i> .	Ознайомлення з прийомами <i>tapping, bend, golpe</i> в контексті виконання різнохарактерних п'єс сучасних авторів.	<i>Пояснювально-ілюстративний метод. Гра вправ для розвинення прийому <i>vibrato</i>. Відпрацювання характерності, точності втілення прийомів сучасної</i>

Виконує <i>vibrato</i> окремо кожним пальцем та комбінаціями пальців з різною швидкістю, а також з прискоренням та уповільненням коливань.	Вдосконалення всіх видів прийому <i>vibrato</i> .	музики. <i>Прийоми втілення артистичності виконання.</i>
Виконує <i>pizzicato, slep (Bartok pizzicato)</i> та більш складні види <i>rasgueado</i> із зворотним рухом пальців.	Прийоми гри <i>pizzicato, slep (Bartok pizzicato), rasgueado</i> .	
Виконує твір у формі рондо з активним використанням тембро-динамічних співвідношень. Визначає, розуміє, чує, передає характер рефрену та епізодів.	Рондо: походження форми та розуміння будови.	<i>Визначення структури форми рондо (А-В-А-С-А...).</i> <i>Розпізнавання повторів основної теми та контрастних епізодів.</i> <i>Порівняння тем за характером, ладом, темпом, динамікою.</i>
Постійно вдосконалює навички вивчення тексту напам'ять через структурування та деталізацію музичного твору. Грає п'єси, вивчені раніше, розширює свій концертний репертуар.	Розвиток музичної пам'яті.	<i>Аналіз розподілу тексту на частини для систематизації вивчення напам'ять, тренування розвитку музичної пам'яті різними методами.</i>

Програмні вимоги до учнів 6 класу: гами до 4 знаків, 4 – 5 етюдів, 5 – 7 творів серед яких обов'язково 1 – 2 твори великої форми та твори з елементами поліфонії.

Приклад програми перевідного іспиту:

1. Й. С. Бах. Прелюдія з віолончельної сюїти №1.
2. Ф. Карулли. Велика увертюра.
3. Ю. Шевченко. Фонтан.
4. М. Д. Пухоль. Прелюдія Triston.

7 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 5		
Грає гами, дотримуючись точного співвідношення ритмічних малюнків в одному метрі.	Додавання змішаних ритмічних малюнків у гамах до 5-ти знаків, гами секстами.	<i>Напрацювання</i> гамоподібної техніки. <i>Вивчення</i> мажорних та мінорних гам, дотримуючись одного темпу та точності акцентування ритмічного малюнку.
Демонструє якість, чіткість втілення різних видів технік та їхню зміну в етюдах та творах рухливого характеру.	Розвиток рухливості пальців рук <i>arpeggio</i> в різних аплікатурних комбінаціях, <i>tremolo</i> , гамоподібні пасажні елементи та комбінування різних видів технік.	<i>Пояснювально-ілюстративний метод.</i> <i>Вправи на розвиток</i> , точність та швидкість виконання прийомів гри та видів технік.
Демонструє активність та чіткість рухів пальців лівої руки під час	Вдосконалення техніки виконання висхідного та низхідного <i>legato</i> .	

виконання всіх видів <i>legato</i> , контролює легкість та відсутність напруги в них.		
Досягає чистоти та рівності звучання штучних флажолетів.	Освоєння техніки виконання штучних флажолетів.	
Контролює рівень напруги виконавського апарату, звільнення інших пальців та автономність правої руки під час виконання всіх видів <i>barre</i> .	Відпрацювання основних модифікацій <i>barre</i> .	
Вдосконалює якість та швидкість <i>tremolo</i> .	Подальша робота над <i>tremolo</i> з використанням різноманітних вправ, етюдів та творів.	
Демонструє застосування основних прийомів гри відповідно до стилістики твору. Володіє технікою виконання перехресних прийомів <i>tirando</i> з <i>apoyando</i> .	Комбінування основних прийомів гри. Перехресні прийоми (одночасно <i>tirando</i> з <i>apoyando</i>).	
Виконує варіації або програмну сюїту (можливо декілька частин) як цілісну велику форму.	Детальне ознайомлення з варіаціями, програмними сюїтами. Загальне охоплення багаточастинного циклу.	<i>Визначення кількості частин, їх співвідношення (темп, настрій, динаміка).</i> <i>Розпізнавання характеру кожної частини: повільна, швидка, танцювальна тощо.</i> <i>Опрацювання як окремих частин циклу, так і цілісності охопту твору.</i>
Модуль 6		
Показує поєднання штриха <i>legato</i> , відтворення динамічних відтінків <i>crescendo</i> , <i>diminuendo</i> , рельєфність фразування, різноманіття використання прийомів <i>vibrato</i> , <i>glissando</i> у творах кантиленного характеру.	Удосконалення кантиленного виконавського стилю.	<i>Виконання спеціальних вправ на legato, рівномірний рух пальців (з'єднання звуків без розривів). Усвідомлене формування фраз (динаміка, кульмінація, інтонаційні зв'язки між нотами).</i> <i>Виконання творів з гнучкою динамікою, враховуючи логіку музичної фрази. Робота над емоційним наповненням музики.</i>
Аналізує аплікатуру, враховуючи фактурні та стилістичні особливості твору.	Формування самостійності мислення і розуміння взаємозв'язку аплікатури з фактурою та стилістичними особливостями твору.	<i>Порівняння різних аплікатурних рішень у контексті фактури та стилю.</i> <i>Розуміння особливостей аутентичних інструментів, що впливають на вибір аплікатури (наприклад, лютня, фортепіано).</i>

Вільно володіє всіма варіантами співставлення та плавного перетікання тембро-динамічних контрастів, гнучкої зміни позиції правої руки <i>sul tasto, sul ponticello</i> . Творчо їх використовує у власній інтерпретації.	Тембро-динамічні співвідношення.	<i>Виявлення</i> логіки взаємозв'язку тембрального забарвлення і динамічного розвитку. <i>Вироблення</i> стратегії гнучкості використання тембральних перетікань.
Виконує танці старовинних сюїт, дотримуючись стильових особливостей ритмічних малюнків, кадансів, мелізматики, штрихового оформлення.	Темпоритмічні, штрихові жанрові особливості танців у старовинних сюїтах.	<i>Вправи</i> на відчуття сильних і слабких долей такту, характерних для кожного танцю. <i>Визначення</i> основного ритмічного малюнку, вивчення агогічних особливостей, штрихової палітри танцю.
Виконує мелізматику відповідно до барокової стилістики. Показує агогічно-динамічний розвиток трелі.	Особливості барокової мелізматики: трель, мордент (звичайні та на різних струнах). Агогічно-динамічний розвиток трелі.	<i>Пояснювально-ілюстративний метод</i> , вивчення характерних ознак мелізм. <i>Відпрацювання</i> різновидів варіантів аплікатури під час виконання барокової мелізматики.
Виявляє та аналізує причини власних виконавських проблем.	Об'єктивність оцінювання результату звучання своєї гри.	Здатність усвідомленого <i>сприйняття</i> та <i>слухового самоконтролю</i> власного виконання.

Програмні вимоги до учнів 7 класу: гами до 5 знаків, 4 – 5 етюдів, 5 – 7 творів серед яких обов'язково 1 – 2 твори великої форми та твори з елементами поліфонії.

Приклад програми перевідного іспиту:

1. Л. де Нарваес. Варіації на тему «Стережіть корів».
2. Г. Альберт. Соната №1.
3. Ю. Юрмал. Баден-джаз сюїта, 1ч.
4. В. Карлаш. Джерела.

8 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 7		
Грає гами, дотримуючись точного співвідношення ритмічних малюнків в одному метрі.	Ускладнення ритмічних малюнків (дуолі – септолі) у гамах до 6-ти знаків, гами октавами.	<i>Відпрацювання</i> точності виконання ритмічних малюнків у гамах до 6-ти знаків різними штрихами.
Грає мелізми різними способами (за допомогою прийому <i>legato</i> або <i>glissando</i>).	Романтичні форшлаги, трелі, групето.	<i>Вивчення</i> специфіки виконання романтичної мелізматики. <i>Робота</i> над ритмічною та інтонаційною точністю виконання.
Характерно виконує штучні флажолети, різновиди <i>rasgueado</i> , тамбурин, <i>tapping, bend, golpe</i> відповідно до образно-емоційної складової твору.	Прийоми: штучний флажолет, тамбурин, <i>tapping</i> , різновиди <i>rasgueado, bend, golpe</i> .	<i>Пояснювально-ілюстративний метод</i> . <i>Вправи</i> на розвиток, точність та швидкість виконання прийомів гри та видів технік.

Чує і показує імітації тем та мотивів у різних голосах.	Основи імітаційної поліфонії на прикладі канонів, фугато і фугет.	<i>Визначення</i> провідної теми та її модифікацій у голосах. <i>Аналіз</i> відповіді в кожному голосі: тональна або реальна імітація. <i>Вивчення</i> голосоведення та ролі кожного голосу в поліфонічній тканині. <i>Програвання</i> голосів по черзі, зосереджуючись на їхній виразності. <i>Виконання</i> твору в повільному темпі для усвідомлення структури.
Демонструє співвідношення, рівність голосоведення та фразування під час виконання багатоголосся.	Принципи роботи з триголоссям.	
Досягає об'ємності звучання, вміє чути резонатори.	Особливості виконання педалізованої аплікатури.	<i>Відпрацювання</i> чіткості зміни пальців лівої руки. <i>Уявлення та слухання</i> нот, що затримуються.
Модуль 8		
Виконує музичний твір сонатної форми (або його частину), розуміє будову твору, передає цілісність звучання, розкриває емоційно-смісловий зміст, закладений композитором.	Ознайомлення з сонатною формою.	<i>Розуміння</i> будови, назви частин, їхньої ролі у формоутворенні, тонального співвідношення і тонального розвитку.
Розуміє задум композитора, стиль епохи; аналізує форму, теми, розділи, тональність, акордові зв'язки, артикуляцію та фразування твору.	Складові якісного прочитання авторського тексту.	<i>Визначення</i> основної ідеї твору, його характеру, стилістичних особливостей. <i>Аналіз</i> формоутворення. <i>Дослідження</i> гармонічної та фактурної будови для розуміння логіки твору. <i>Робота</i> над фразуванням і динамікою.
Використовує агогіку залежно від стилістичних особливостей твору.	Основні принципи застосування агогіки.	<i>Визначення</i> місць у творі для агогічних відхилень. <i>Слуховий аналіз</i> та <i>порівняння</i> різних інтерпретацій та власних виконань.
Віртуозно виконує твори рухливого характеру, якісно та швидко здійснює перехід на інший вид техніки (наприклад, гамоподібна, арпеджіо, акордова).	Набуття технічних навичок виконання віртуозних творів, швидке переключення на різні види техніки.	<i>Вправи</i> на чергування різних видів технік. <i>Опрацювання</i> уривків творів, що містять технічні складнощі. <i>Програвання</i> твору в цілому. <i>Робота</i> з метрономом.
Демонструє точність та характерність ритмічних малюнків зі зміщеними акцентами (синкопування).	Синкопування різними тривалостями з урахуванням ритмічної та динамічної складових.	<i>Виконання</i> ритмічних вправ без інструмента. <i>Гра</i> гам синкопованими ритмічними малюнками. <i>Робота</i> з метрономом.
Відображає стилістику виконання творів різних напрямів сучасної музики.	Різні напрями сучасної музики (блюз, джаз, фінгерстайл, поп, рок та ін.), специфіка звучання кожного стилю.	<i>Вивчення</i> основних ознак та прийомів напрямів сучасної музики. <i>Втілення</i> їх у виконанні.

Програмні вимоги до учнів 8 класу: гами до 6 знаків, 4 – 5 етюдів, 5 – 8 творів серед яких обов’язково 1 – 2 твори великої форми та твори з елементами поліфонії.

Приклад програми перевідного іспиту:

1. С. Л. Вейс. Фантазія.
2. Ф. Моліно. Соната G- dur, 1ч.
3. Варіації на тему кр. нар. Пісні «По садочку ходжу», обр. С. Гуріна.
4. Й. К. Мерц. Тарантела.

9 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 9		
Володіє різними аплікатурними формулами, легко їх змінює в гамоподібних елементах.	Всі види аплікатури правої руки (двопальцева, трипальцева, змішана) під час виконання гамоподібної техніки.	<i>Гра</i> гам всіма видами аплікатури правої руки. <i>Використання і розуміння</i> застосування певного виду аплікатури в контексті твору чи етюду.
Володіє різновидами <i>barre</i> , <i>tremolo</i> , специфічними комбінаціями ударів пальцями правої руки, тремоляndo на <i>rasgueado</i> , <i>tapping</i> , штучними флажолетами, різноманітною вібрацією та іншими прийомами.	Ускладнення прийомів гри залежно від змісту програми.	<i>Відпрацювання</i> нових прийомів, що запроваджуються. <i>Пояснювально-ілюстративний метод.</i> Деталізація технології освоєння прийомів.
Точно відтворює складні ритмічні малюнки та чергування поліритмічних сполучень тривалостей в одному темпі, вміє працювати з метрономом.	Розширення кола складних ритмічних малюнків (групи дрібними тривалостями, синкопування різними тривалостями), чергування поліритмічних сполучень тривалостей (дуолі, тріолі, квартолі та ін.) у творах сучасних композиторів.	<i>Гра</i> гам, етюдів і творів з чергуванням поліритмічних сполучень тривалостей. <i>Робота</i> з метрономом.
Розуміє значення основних способів включення аплікатури із звуковими резонаторами.	Специфіка аплікатурного мислення в поліфонії (педалізація звучання, використання відкритих струн).	<i>Визначення</i> типу аплікатури в контексті звуковедення та фактури. <i>Оволодіння</i> тонкощами виконання педалізованої аплікатури.
Контролює якість звуковидобування, артикуляцію проведення тем, ритмізацію штрихового ведення.	Робота над звуковидобуванням і артикуляцією в поліфонічному творі.	<i>Комбіноване виконання</i> – грати один голос, співати інший, а потім міняти їх. <i>Акцентування</i> окремих голосів, граючи їх різною динамікою.
Визначає види поліфонії. Володіє прийомами та основними формами досягнення усвідомленого проведення та слухання багатоголосся.	Ідентифікація та втілення видів поліфонічної фактури.	<i>Аналіз</i> нотного тексту – виділення голосів, <i>розпізнавання</i> поліфонічних прийомів.

Використовує різні види мелізматики як за допомогою прийому <i>legato</i> , так і на різних струнах.	Удосконалення способів виконання мелізматики.	Технічне <i>освоєння</i> всіх видів аплікатури під час виконання мелізматики на різних струнах. <i>Вправи</i> на відпрацювання мелізм за допомогою прийому <i>legato</i> . <i>Відпрацювання</i> агогічно-динамічного розвитку трелі.
Модуль 10		
Прагне до виразності фразування, вміє слухати та вести мелодичну лінію.	Тонкощі й деталізація фразування.	<i>Проспівування</i> фрази, мотиву для усвідомлення природної лінії розвитку.
Розуміє та втілює драматургічне розгортання тематичного матеріалу музичного твору від початку до кульмінації.	Вміння вибудовувати кульмінацію твору.	<i>Динамічне формування</i> фрази, кульмінації. <i>Повільне виконання</i> кульмінаційного моменту з поступовим додаванням емоції. <i>Розбір</i> будови твору (експозиція – розвиток – кульмінація – розв’язка). <i>Пошук</i> місць локальних кульмінацій – створення динамічного рельєфу всього твору.
Дотримується темпової єдності. Користується демпферною технікою (глушіння) для штрихового розмаїття, ритмічної та звукової точності виконання.	Опрацювання метроритмічної цілісності, штрихової культури твору великої форми.	<i>Гра</i> під метроном. <i>Виконання</i> ритмічних вправ, гам. <i>Визначення</i> різновидів штрихів у межах одного твору, характеру кожної частини – створення штрихових відмінностей. <i>Запис і аналіз</i> виконання твору.
Відчуває характер музики, усвідомлену зміну емоційного стану залежно від образних асоціацій та уявлення звучання.	Наповнення та втілення образної складової.	<i>Розробка</i> асоціативно-емоційного плану розвитку твору. <i>Вправи</i> на усвідомлену зміну емоційного стану. <i>Вербальний опис</i> музики: які емоції та картини вона викликає. <i>Візуалізація</i> образу.
Розкриває образну складову, демонструє ступінь занурення в процес виконання та передачі змісту.	Розвиток асоціативного мислення і образної уяви під час роботи над художнім образом музичного твору.	
Застосовує засоби музичної виразності, зокрема звуковисотне інтонування, повний спектр тембральної палітри інструмента, навички різних способів виконання штрихів.	Підготовка програми випускного іспиту з використанням вивчених засобів музичної виразності.	<i>Програвання</i> програми в цілому. <i>Демонстрація</i> концертного виступу.

Програмні вимоги до учнів 9 класу: гами до 7 знаків, 4 – 5 етюдів, 5 – 8 творів, серед яких обов’язково 1 – 2 твори великої форми та твори з елементами поліфонії.

Приклад програми перевідного іспиту:

1. Й. С. Бах. Прелюдія з 3-ї віолончельної сюїти BWV1009.
2. Ф. Сор. Рондо з Великої сонати ор. 22.
3. А. Барріос Вальс №4.
4. О. Ходаківський. Український віночок №4.

III. ФОРМИ І ВИДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання має бути зорієнтованим на очікувані результати навчання, ключові компетентності та наскрізні вміння. Вибір форм поточного та підсумкового оцінювання результатів навчання здійснюється залежно від дидактичної мети.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є:

- *поточне*;
- *підсумкове (семестрове (модульне), річне)*.

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються **форми поточного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль здійснюється викладачем під час навчальних занять (поурочний контроль) та за підсумками досягнень учнів кожного семестру. Контрольні заходи проводяться в першому семестрі навчального року та складаються з *технічного заліку* та *академічного концерту*:

- *на технічному заліку* – виконання гам та етюдів;
- *на академічному концерті* – виконання творів навчальної програми.

Критерії оцінювання роботи учня спрямовані на виявлення динаміки процесу координаційно-рухового, емоційного, слухового розвитку та інтелектуального розвитку дитини. У межах академічної свободи педагогічні працівники мистецького ліцею здійснюють вибір *форм, змісту та способу оцінювання* залежно від дидактичної мети і визначають їх у робочих навчальних програмах. Вимірювання результатів навчання учнів здійснюється також через *формульоване оцінювання*, яке допомагає відстежувати особистісний та початковий фаховий розвиток учнів, вибудовувати індивідуальну музично-освітню траєкторію.

Підсумковий контроль здійснюється після завершення кожного навчального року у формі **іспиту**, на якому здійснюється перевірка досягнених учнем результатів та зіставлення їх з конкретними нормативними результатами навчання.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ
КЛАС	ТЕХНІЧНІ ЗАЛІКИ	АКАДЕМІЧНІ КОНЦЕРТИ	ІСПИТИ
5	Технічний залік в 1-му і 2-му семестрі: гама, 4 етюди	Прослуховування в 1-му і 2-му семестрі: 4 п'єси за вибором викладача	3-4 п'єси
6 – 8	Технічний залік в 1-му і 2-му семестрі: гама, 4 етюди	Прослуховування в 1-му і 2-му семестрі: 4 п'єси за вибором викладача	Поліфонічний твір, твір великої форми, 1-2 п'єси (обов'язково твір українського композитора)
9	–	Прослуховування в 1-му і 2-му семестрі: 4 п'єси за вибором викладача	Поліфонічний твір, твір великої форми, 1-2 п'єси (обов'язково твір українського композитора) репертуар може повторюватись з прослуховувань

Під час оцінювання виступу учня на підсумковому контрольному заході (іспиті) необхідно враховувати **критерії оцінювання рівня досягнень результатів навчання:**

- оволодіння загальними навичками гри на гітарі: правильна посадка за інструментом, аплікатура, координація рухів правої та лівої руки, правильна аплікатура;
- наявність слухового контролю;
- метроритмічні та темпові характеристики твору;
- цілісне виконання музичних творів (відсутність текстових помилок);
- технічний рівень виконання.
- жанрові та штрихові ознаки твору;
- емоційно-образне виконання твору;
- точність виконання авторського тексту.

IV. ОСНОВНІ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НА ЗАВЕРШЕННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Учень демонструє такі навчальні результати:

- володіє необхідними формами, способами виконання технічних прийомів, музично-ігрових рухів; штриховою технікою, технікою тембрової процесуальності, різноманітними засобами акцентування;
- вміє грамотно прочитувати нотний текст музичного твору, здійснюючи слуховий контроль за звуковисотною інтонацією, дотриманням темпу, метроритму, динамічною збалансованістю звучання фактурних елементів;
- показує навички ведення кантিলени, побудови великої форми, виконання поліфонії;
- точно відтворює стилістику творів з урахуванням динамічних, тембрових, темпових та характерних особливостей;
- передає образний зміст музичного твору під час концертного виконання;
- демонструє впевненість, внутрішню і зовнішню свободу поведінки на сцені, повну концентрацію уваги на втіленні музичного образу, концепції викладу матеріалу, а також включення, легкість та підконтрольність психологічного стану в місцях підвищеної складності;
- самостійно налаштовує інструмент, вільно користується скордатурою.